

PROJECTE CURRICULAR DE CENTRE

CEIP HISPANITAT

OBJECTIUS DE L'ETAPA

L'educació primària ha de contribuir a desenvolupar en l'alumnat les capacitats que li permeten:

a) Conèixer i apreciar els valors i les normes de convivència, aprendre a obrar d'acord amb estes, preparar-se per a l'exercici actiu de la ciutadania, respectant i defenent els drets humans, així com el pluralisme propi d'una societat democràtica.

b) Desenvolupar hàbits de treball individual i d'equip, d'esforç i de responsabilitat en l'estudi, així com actituds de confiança en si mateix, sentit crític, iniciativa personal, curiositat, interès i creativitat en l'aprenentatge, amb els quals descobrir la satisfacció de la tasca ben feta.

c) Desenvolupar una actitud responsable i de respecte pels altres que afavorisca un clima propici per a la llibertat personal, l'aprenentatge i la convivència, així com fomentar actituds que promoguen la convivència en els àmbits escolar, familiar i social.

d) Conèixer, comprendre i respectar els valors de la nostra civilització, les diferències culturals i personals, la igualtat de drets i oportunitats d'hòmens i dones, i la no-discriminació de persones amb discapacitat.

e) Conèixer i utilitzar de manera apropiada el valencià i el castellà, oralment i per escrit. Valorar les possibilitats comunicatives del valencià com a llengua pròpia de la Comunitat Valenciana i com a part fonamental del seu patrimoni cultural, així com les possibilitats comunicatives del castellà com a llengua comuna de totes les espanyoles i els espanyols i d'idioma internacional. Desenvolupar, així mateix, hàbits de lectura com a instrument essencial per a l'aprenentatge de la resta de les àrees.

f) Adquirir, almenys en una llengua estrangera, la competència

comunicativa bàsica que permeta a l'alumnat expressar i comprendre missatges senzills i moure's en situacions quotidianes.

g) Desenrotllar les competències matemàtiques bàsiques i iniciarse en la resolució de problemes que requerisquen la realització d'operacions elementals de càlcul, coneixements geomètrics i estimacions, així com ser capaços d'aplicar-los a les situacions de la seua vida quotidiana.

h) Conéixer els fets més rellevants de la història d'Espanya, amb especial referència als relatius a la Comunitat Valenciana, així com de la història universal.

i) Conéixer i valorar l'entorn natural, social, econòmic i cultural de la Comunitat Valenciana, situant-lo sempre en el seu context nacional, europeu i universal, així com les possibilitats d'acció i cura d'este. Iniciar-se, així mateix, en el coneixement de la geografia de la Comunitat Valenciana, d'Espanya i universal.

j) Iniciar-se en les tecnologies de la informació i la comunicació, i desenrotllar un esperit crític davant dels missatges que reben i elaboren.

k) Valorar la higiene i la salut, conéixer i respectar el cos humà, i utilitzar l'educació física i l'esport com a mitjans per a afavorir el desenrotllament personal i social.

l) Comunicar-se a través dels mitjans d'expressió verbal, corporal, visual, plàstica, musical i matemàtica; desenrotllar la sensibilitat estètica, la creativitat i la capacitat per a disfrutar de les obres i les manifestacions artístiques.

m) Conéixer el patrimoni cultural d'Espanya, participar en la seua conservació i millora, i respectar-ne la diversitat lingüística i cultural.

n) Conéixer i valorar el patrimoni natural, social i cultural de la

Comunitat Valenciana, dins del context històric, social i lingüístic propi, així com participar en la seua conservació i millora.

o) Desenrotllar tots els àmbits de la personalitat, així com una actitud contrària a la violència i als prejudis de qualsevol tipus.

p) Conèixer i valorar els animals i les plantes, i adoptar maneres de comportament que n'afavorisquen l'atenció.

q) Fomentar l'educació viària i el respecte a les normes per a previndre els accidents de trànsit.

COMPETÈNCIES BÀSIQUES

La incorporació de competències bàsiques al currículum permet posar l'èmfasi en aquells aprenentatges que es consideren imprescindibles, des d'un plantejament integrador i orientat a l'aplicació dels sabers adquirits. D'ací el seu caràcter bàsic. Són aquelles competències que ha d'haver desenvolupat un jove o una jove al finalitzar l'ensenyança obligatòria per a poder aconseguir la seua realització personal, exercir la ciutadania activa, incorporar-se a la vida adulta de manera satisfactòria i ser capaç de desenvolupar un aprenentatge permanent al llarg de la vida.

La inclusió de les competències bàsiques en el currículum té diverses finalitats. En primer lloc, integrar els diferents aprenentatges, tant els formals, incorporats a les diferents àrees o matèries, com els informals i no formals. En segon lloc, permetre a tots els estudiants integrar els seus aprenentatges, posar-los en relació amb distints tipus de continguts i utilitzar-los de manera efectiva quan els resulten necessaris en diferents situacions i contextos. I, finalment, orientar l'ensenyança, al permetre identificar els continguts i els criteris d'avaluació que tenen caràcter imprescindible i, en general, inspirar les distintes decisions relatives al procés d'ensenyança i d'aprenentatge.

Amb les àrees i matèries del currículum es pretén que tots els alumnes i les alumnes aconseguixen els objectius educatius i, conseqüentment, també que adquirisquen les competències bàsiques. Però, no hi ha una relació unívoca entre l'ensenyança de determinades àrees o matèries i el desenvolupament de certes competències. Cada una de les àrees contribuïx al desenvolupament de diferents competències i, al seu torn, cada una de les competències bàsiques s'aconseguirà com a conseqüència del treball en diverses àrees o matèries.

El treball en les àrees i matèries del currículum per a contribuir al desenvolupament de les competències bàsiques ha de complementar-se amb diverses mesures organitzatives i funcionals, imprescindibles per al seu desenvolupament. Així, l'organització i el funcionament dels centres i les aules, la participació del alumnat, les normes de règim intern, l'ús de determinades metodologies i recursos didàctics, o la concepció, organització i funcionament

de la biblioteca escolar, entre altres aspectes, poden afavorir o dificultar el desenvolupament de competències associades a la comunicació, l'anàlisi de l'entorn físic, la creació, la convivència i la ciutadania, o l'alfabetització digital. Igualment, l'acció tutorial permanent pot contribuir de mode determinant a l'adquisició de competències relacionades amb la regulació dels aprenentatges, el desenvolupament emocional o les habilitats socials. Finalment, la planificació de les activitats complementàries i extraescolars pot reforçar el desenvolupament del conjunt de les competències bàsiques.

En el marc de la proposta realitzada per la Unió Europea, s'han identificat huit competències bàsiques:

1. Competència en comunicació lingüística
2. Competència matemàtica
3. Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic
4. Tractament de la informació i competència digital
5. Competència social i ciutadana
6. Competència cultural i artística
7. Competència per a aprendre a aprendre
8. Autonomia i iniciativa personal

El currículum s'estructura entorn d'àrees de coneixement, és en elles en les que han de buscar-se els referents que permetran el desenvolupament de les competències en esta etapa. Així, en cada àrea se inclouen referències explícites sobre la seua contribució a aquelles competències bàsiques a les

s'orienta en major grau. D'altra banda, tant els objectius com la pròpia selecció dels continguts busquen assegurar el desenvolupament de totes elles.

Els criteris d'avaluació, servixen de referència per a valorar el progrés en la seua adquisició.

1. Competència en comunicació lingüística

Esta competència es referix a la utilització del llenguatge com a instrument de comunicació oral i escrita, de representació, interpretació i comprensió de la realitat, de construcció i comunicació del coneixement i d'organització i autoregulació del pensament, les emocions i la conducta. Els coneixements, destreses i actituds propis d'esta competència permeten expressar pensaments, emocions, vivències i opinions, així com dialogar, formar-se un juí crític i ètic, generar idees, estructurar el coneixement, donar coherència i cohesió al discurs i a les pròpies accions i tasques, adoptar decisions, i disfrutar escoltant, llegint o expressant-se de forma oral i escrita, tot això contribueix a més al desenvolupament de l'autoestima i de la confiança en si mateix.

Comunicar-se i conversar són accions que suposen habilitats per a establir vincles i relacions constructives amb els altres i amb l'entorn, i acostar-se a noves cultures, que adquirixen consideració i respecte en la mesura que es coneixen. Per això, la competència de comunicació lingüística està present en la capacitat efectiva de conviure i de resoldre conflictes. El llenguatge, com a ferramenta de comprensió i representació de la realitat, ha de ser instrument per a la igualtat, la construcció de relacions iguals entre hòmens i dones, l'eliminació d'estereotips i expressions sexistes. La comunicació lingüística ha de ser motor de la resolució pacífica de conflictes en la comunitat escolar.

Escoltar, exposar i dialogar implica ser conscient dels principals tipus d'interacció verbal, ser progressivament competent en l'expressió i comprensió en situacions comunicatives diverses i adaptar la comunicació al context.

Suposa també la utilització activa i efectiva de codis i habilitats lingüístiques i no lingüístiques i de les regles pròpies de l'intercanvi comunicatiu en diferents situacions, per a produir textos orals adequats a cada situació de comunicació.

Llegir i escriure són accions que suposen i reforcen les habilitats que permeten buscar, recopilar i processar informació, i ser competent a l'hora de comprendre, compondre i utilitzar distints tipus de textos amb intencions comunicatives o creatives diverses. La lectura facilita la interpretació i comprensió del codi que permet fer ús de la llengua escrita i és, a més, font de plaer, de descobriment d'altres entorns, idiomes i cultures, de fantasia i de saber, tot això contribuïx al seu vegada a conservar i millorar la competència comunicativa.

L'habilitat per a seleccionar i aplicar determinats propòsits o objectius a les accions pròpies de la comunicació lingüística (el diàleg, la lectura, l'escriptura, etc.) està vinculada a alguns trets fonamentals d'esta competència com les habilitats per a representar-se mentalment, interpretar i comprendre la realitat, i organitzar i autoregular el coneixement i l'acció dotant-los de coherència.

Comprendre i saber comunicar són sabers pràctics que han de recolzar-se en el coneixement reflexiu sobre el funcionament del llenguatge i les seues normes d'ús, i impliquen la capacitat de prendre el llenguatge com a objecte d'observació i anàlisi. Expressar i interpretar diferents tipus de discurs acords a la situació comunicativa en diferents contextos socials i culturals, implica el coneixement i aplicació efectiva de les regles de funcionament del sistema de la llengua i de les estratègies necessàries per a interactuar lingüísticament d'una manera adequada.

Disposar d'esta competència comporta tindre consciència de les convencions socials, dels valors i aspectes culturals i de la versatilitat del llenguatge en funció del context i la intenció comunicativa. Implica la capacitat empàtica de posar-se en el lloc d'altres persones; de llegir, escoltar, analitzar i tindre en compte opinions diferents de la pròpia amb sensibilitat i esperit crític; d'expressar adequadament –en fons i forma- les pròpies idees i emocions, i d'acceptar i realitzar crítiques amb esperit constructiu.

Amb distint nivell de domini i formalització -especialment en llengua escrita- esta competència significa, en el cas de les llengües estrangeres, poder comunicar-se en algunes d'elles i, amb això, enriquir les relacions socials i. Així mateix, s'afavorix l'accés a més i diverses fonts d'informació, comunicació i aprenentatge. En síntesi, el desenvolupament de la competència lingüística al final de l'educació obligatòria comporta el domini de la llengua oral i escrita en múltiples contextos, i l'ús funcional de, almenys, una llengua estrangera.

2. Competència matemàtica

Consistix en l'habilitat per a utilitzar i relacionar els nombres, les seues operacions bàsiques, els símbols i les formes d'expressió i raonament matemàtic, tant per a produir i interpretar distints tipus de informació, com per a ampliar el coneixement sobre aspectes quantitius i espacials de la realitat, i per a resoldre problemes relacionats amb la vida quotidiana i amb el món laboral.

Forma part de la competència matemàtica l'habilitat per a interpretar i expressar amb claredat i precisió informacions, dades i argumentacions, la qual cosa augmenta la possibilitat real de continuar aprenent al llarg de la vida, tant en l'àmbit escolar o acadèmic com fora d'ell, i afavorix la participació efectiva en la vida social.

Així mateix esta competència implica el coneixement i maneig dels elements matemàtics bàsics (distints tipus de nombres, mesures, símbols, elements geomètrics, etc.) en situacions reals o simulades de la vida quotidiana, i la posada en pràctica de processos de raonament que porten a la solució dels problemes o a l'obtenció d'informació. Estos processos permeten aplicar eixa informació a una major varietat de situacions i contextos, seguir cadenes argumentals identificant les idees fonamentals, i estimar i enjudiciar la lògica i validesa d'argumentacions i informacions. En conseqüència, la competència matemàtica suposa l'habilitat per a seguir determinats processos de pensament (com la inducció i la deducció, entre altres) i aplicar alguns algorismes de càlcul o elements de la lògica, la qual cosa conduïx a identificar la validesa dels raonaments i a valorar el grau de certesa associat als resultats derivats dels raonaments vàlids.

La competència matemàtica implica una disposició favorable i de progressiva seguretat i confiança cap a la informació i les situacions (problemes, incògnites, etc.) que contenen elements o suports

matemàtics, així com cap a la seua utilització quan la situació ho aconsella, basades en el respecte i el gust per la certesa i en la seua busca a través del raonament. Esta competència cobra realitat i sentit en la mesura que els elements i raonaments matemàtics són utilitzats per a enfrontar-se a aquelles situacions quotidianes que els precisen. Per tant, la identificació de tals situacions, l'aplicació d'estratègies de resolució de problemes, i la selecció de les tècniques adequades per a calcular, representar i interpretar la realitat a partir de la informació disponible estan incloses en ella . En definitiva, la possibilitat real d'utilitzar l'activitat matemàtica en contextos tan variats com siga possible. Per això, el seu desenvolupament en l'educació obligatòria s'aconseguirà en la mesura que els coneixements matemàtics s'apliquen de manera espontània a una àmplia varietat de situacions, provinents d'altres camps de coneixement i de la vida quotidiana.

El desenvolupament de la competència matemàtica al final de l'educació obligatòria, comporta utilitzar espontàniament -en els àmbits personal i social- els elements i raonaments matemàtics per a interpretar i produir informació, per a resoldre problemes provinents de situacions quotidianes i per a prendre decisions. En definitiva, suposa aplicar aquelles destreses i actituds que permeten raonar matemàticament, comprendre una argumentació matemàtica i expressar-se i comunicar-se en el llenguatge matemàtic, utilitzant les ferramentes de suport adequades, i integrant el coneixement matemàtic amb altres tipus de coneixement per a donar una millor resposta a les situacions de la vida de distint nivell de complexitat.

3. Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic

És l'habilitat per a interactuar amb el món físic, tant en els seus aspectes naturals com en els generats per l'acció humana, de tal manera que es possibilita la comprensió de successos, la predicció de conseqüències i l'activitat dirigida a la millora i preservació de les condicions de vida pròpia, de les altres persones i de la resta dels sers vius. En definitiva, incorpora habilitats per a relacionar-se adequadament, amb autonomia i iniciativa personal en àmbits de la vida i del coneixement molt diversos (salut, activitat productiva, consum, ciència, processos tecnològics, etc.) i per a interpretar el món, la qual cosa exigeix l'aplicació dels conceptes i principis bàsics que permeten l'anàlisi dels fenòmens des dels diferents camps de coneixement científic involucrats. Així, forma part d'esta competència l'adequada percepció de l'espai físic en què es desenvolupen la vida i l'activitat humana, tant a gran escala com en l'entorn immediat, i l'habilitat per relacionar-se amb l'espai circumdant: moure's en ell i resoldre problemes en què intervinguen els objectes i la seua posició.

Així mateix, la competència d'interactuar amb l'espai físic porta implícit ser conscient de la influència que té la presència de les persones en l'espai, el seu assentament, la seua activitat, les modificacions que introduïxen i els paisatges resultants, així com de la importància que tots els sers humans se beneficien del desenvolupament i que este procure la conservació dels recursos i la diversitat natural, i es mantinga la solidaritat global i intergeneracional. Suposa així mateix demostrar esperit crític en la observació de la realitat i en l'anàlisi dels missatges informatius i publicitaris, així com uns hàbits de consum responsable en la vida quotidiana.

Esta competència, i partint del coneixement del cos humà, de la naturalesa i de la interacció dels hòmens i dones amb ella, permet argumentar racionalment les conseqüències d'uns o altres formes de vida, i adoptar una disposició a una vida física i mental saludable en un entorn natural i

social també saludable. Així mateix, suposa considerar la doble dimensió – individual i col·lectiva- de la salut, i mostrar actituds de responsabilitat i respecte cap als altres i cap a un mateix.

Esta competència fa possible identificar preguntes o problemes i obtindre conclusions basades en proves, amb la finalitat de comprendre i prendre decisions sobre el món físic i sobre els canvis que l'activitat humana produïx sobre el medi ambient, la salut i la qualitat de vida de les persones. Suposa l'aplicació d'estos coneixements i procediments per a donar resposta al que es percep com a demandes o necessitats les persones, de les organitzacions i del medi ambient. També incorpora l'aplicació d'algunes nocions, conceptes científics i tècnics, i de teories científiques bàsiques prèviament compreses. Açò implica l'habilitat progressiva per a posar en pràctica els processos i actituds propis de l'anàlisi sistemàtica i d'indagació científica: identificar i plantejar problemes rellevants; realitzar observacions directes i indirectes amb consciència del marc teòric o interpretatiu que les dirigix; formular preguntes; localitzar, obtindre, analitzar i representar informació qualitativa i quantitativa; plantejar i contrastar solucions temptatives o hipòtesis; realitzar prediccions e inferències de distint nivell de complexitat; i identificar el coneixement disponible, teòric i empíric) necessari per a respondre a les preguntes científiques, i per a obtindre, interpretar, avaluar i comunicar conclusions en diversos contextos (acadèmic, personal i social). Així mateix, significa reconèixer la naturalesa, fortaleses i límits de l'activitat investigadora com a construcció social del coneixement de la història.

Proporciona, a més, destreses associades a la planificació i maneig de solucions tècniques, seguint criteris d'economia i eficàcia, per a satisfer les necessitats la vida quotidiana i del món laboral.

En definitiva, esta competència suposa el desplegament i aplicació del pensament científicotècnic per a interpretar la informació que es rep i per a predir i prendre decisions amb iniciativa i autonomia personal en un món en què els avanços que es van produint en els àmbits científic i tecnològic tenen una influència decisiva en la vida personal, la societat i el món natural. Així

mateix, implica la diferenciació i valoració del coneixement científic al costat d'altres formes de coneixement, i la utilització de valors i criteris ètics associats a la ciència i al desenvolupament tecnològic.

En coherència amb les habilitats i destreses relacionades fins aquí, són part d'esta competència bàsica l'ús responsable dels recursos naturals, l'atenció del medi ambient, el consum racional i responsable, i la protecció de la salut individual i col·lectiva com a elements clau de la qualitat de vida de les persones.

4. Tractament de la informació i competència digital

Esta competència consistix a disposar d'habilitats per a buscar, obtindre, processar i comunicar informació, i per a transformar-la en coneixement. Incorpora diferents habilitats, que van des del accés a la informació fins a la seua transmissió en distints suports una vegada tractada, incloent la utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació com a element essencial per a informar-se, aprendre i comunicar-se.

Està associada amb la busca, selecció, registre i tractament o anàlisi de la informació, utilitzant tècniques i estratègies diverses per a accedir a ella segons la font a què s'acudisca i el suport que se utilitze (oral, imprés, audiovisual, digital o multimèdia). Requerix el domini de llenguatges específics bàsics (textual, numèric, icònic, visual, gràfic i sonor) i de les seues pautes de descodificació i transferència, així com aplicar en distintes situacions i contextos el coneixement dels diferents tipus d'informació, les seues fonts, les seues possibilitats i la seua localització, així com els llenguatges i suports més freqüents en els que esta sol expressar-se.

Disposar d'informació no produïx de forma automàtica coneixement. Transformar la informació en coneixement exigix de destreses de raonament per a organitzar-la, relacionar-la, analitzar-la, sintetitzar-la i fer inferències i deduccions de distint nivell de complexitat; en definitiva, comprendre-la i integrar-la en els esquemes previs de coneixement. Significa, així mateix, comunicar la informació i els coneixements adquirits emprant recursos expressius que incorporen, no sols diferents llenguatges i tècniques específiques, sinó també les possibilitats que oferixen les tecnologies de la informació i la comunicació.

Ser competent en la utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació com a instrument de treball intel·lectual inclou utilitzar-les en la seua doble funció de transmissores i generadores d'informació i coneixement. S'utilitzaran en la seua funció generadora a l'emprar-les, per exemple, com a

ferramenta en el ús de models de processos matemàtics, físics, socials, econòmics o artístics. Així mateix, esta competència permet processar i gestionar adequadament informació abundant i complexa, resoldre problemes reals, prendre decisions, treballar en entorns de col·laboració ampliant els entorns de comunicació per a participar en comunitats d'aprenentatge formals i informals, i generar produccions responsables i creatives.

La competència digital inclou utilitzar les tecnologies de la informació i la comunicació extraient el seu màxim rendiment a partir de la comprensió de la naturalesa i mode d'operar dels sistemes tecnològics, i de l'efecte que eixos canvis tenen en el món personal i sociolaboral. Així mateix suposa manejar estratègies per a identificar i resoldre els problemes habituals de programari i maquinari que vagen sorgint. Igualment permet aprofitar la informació que proporcionen i analitzar-la de forma crítica per mitjà del treball personal autònom i el treball de col·laboració, tant en el seu vessant sincrònic com diacrònic, coneixent i relacionant-se amb entorns físics i socials cada vegada més amplis. A més d'utilitzar-les com a ferramenta per a organitzar la informació, processar-la i orientar-la per a aconseguir objectius i fins d'aprenentatge, treball i oci prèviament establits.

En definitiva, la competència digital comporta fer ús habitual dels recursos tecnològics disponibles per a resoldre problemes reals de manera eficient. Al mateix temps, possibilita avaluar i seleccionar noves fonts d'informació i innovacions tecnològiques a mesura que van apareixent, en funció de la seua utilitat per a escometre tasques o objectius específics.

En síntesi, el tractament de la informació i la competència digital impliquen ser una persona autònoma, eficaç, responsable, crítica i reflexiva al seleccionar-les distintes ferramentes tecnològiques; també tindre una actitud crítica i reflexiva en la valoració de la informació disponible, contrastant-la quan és necessari, i respectar les normes de conducta acordades socialment per a regular l'ús de la informació i les seues fonts en els distintes suports.

5. Competència social i ciutadana

Esta competència fa possible comprendre la realitat social en què es viu, cooperar, conviure i exercir la ciutadania democràtica en una societat plural, així com comprometre's a contribuir a la seua millora. En ella estan integrats coneixements diversos i habilitats complexes que permeten participar, prendre decisions, triar com comportar-se en determinades situacions i responsabilitzar-se de les eleccions i decisions adoptades.

Globalment suposa utilitzar, per a desembolicar-se socialment, el coneixement sobre l'evolució i organització de les societats i sobre els trets i valors del sistema democràtic, així com utilitzar el juí moral per a triar i prendre decisions, i exercir activament i responsablement els drets i deures de la ciutadania. Esta competència afavorix la comprensió de la realitat històrica i social del món, la seua evolució, els seus èxits i els seus problemes. La comprensió crítica de la realitat exigix experiència, coneixements i consciència de l'existència de distintes perspectives a l'analitzar eixa realitat. Comporta recórrer a l'anàlisi multicausal i sistèmic per a enjudiciar els fets i problemes socials i històrics i per a reflexionar sobre ells de forma global i crítica, així com realitzar raonaments crítics i lògicament vàlids sobre situacions reals, i dialogar per a millorar col·lectivament la comprensió de la realitat.

Significa també entendre els trets de les societats actuals, la seua creixent pluralitat i el seu caràcter evolutiu, a més de demostrar comprensió de l'aportació que les diferents cultures han fet a la evolució i progrés de la humanitat, i disposar d'un sentiment comú de pertinença a la societat que es viu. En definitiva, mostrar un sentiment de ciutadania global compatible amb la identitat local.

Així mateix, formen part fonamental d'esta competència aquelles habilitats socials que permeten saber que els conflictes de valors i interessos

formen part de la convivència, resoldre'ls amb actitud constructiva i prendre decisions amb autonomia emprant, tant els coneixements sobre la societat com una escala de valors construïda per mitjà de la reflexió crítica i el diàleg en el marc dels patrons culturals bàsics de cada regió, país o comunitat. La dimensió ètica de la competència social i ciutadana comporta ser conscient dels valors del entorn, avaluar-los i reconstruir-los afectiva i racionalment per a crear progressivament un sistema de valors propi i comportar-se en coherència amb ells a l'afrontar una decisió o un conflicte. Això puposa entendre que no tota posició personal és ètica si no està basada en el respecte a principis o valors universals com els que tanca la Declaració dels Drets Humans.

En conseqüència, entre les habilitats d'esta competència destaquen conèixer-se i valorar-se, saber comunicar-se en distints contextos, expressar les pròpies idees i escoltar les alienes, ser capaç de posar-se en el lloc de l'altre i comprendre el seu punt de vista encara que siga diferent del propi, i prendre decisions en els distints nivells de la vida comunitària, valorant conjuntament els interesaos individuals i els del grup. A més implica, la valoració de les diferències al mateix temps que el reconeixement de la igualtat de drets entre els diferents col·lectius, en particular, entre hòmens i dones. Igualment la pràctica del diàleg i de la negociació per a arribar a acords com a forma de resoldre els conflictes, tant en l'àmbit personal com en el social.

Finalment, forma part d'esta competència l'exercici d'una ciutadania activa i integradora que exigix el coneixement i comprensió dels valors en què s'assenten els estats i societats democràtiques, dels seus fonaments, modes d'organització i funcionament. Esta competència permet reflexionar críticament sobre els conceptes de democràcia, llibertat, igualtat, solidaritat, coresponsabilitat, participació i ciutadania, amb particular atenció als drets i deures reconeguts en les declaracions internacionals, en la Constitució espanyola i en la legislació autonòmica, així com a la seua aplicació per part de diverses institucions; i mostrar un comportament coherent amb els valors democràtics, que al seu torn comporta disposar d'habilitats com la presa de consciència dels propis pensaments, valors, sentiments i accions, i el control i autoregulació dels mateixos.

En definitiva, l'exercici de la ciutadania implica disposar d'habilitats per a participar activa i plenament en la vida cívica. Significa construir, acceptar i practicar normes de convivència acords amb els valors democràtics, exercitar els drets, llibertats, responsabilitats i deures cívics, i defensar els drets dels altres.

En síntesi, esta competència suposa comprendre la realitat social en què es viu, afrontar la convivència i els conflictes emprant el judici ètic basat en els valors i pràctiques democràtiques, i exercir la ciutadania, actuant amb criteri propi, contribuint a la construcció de la pau i la democràcia, i mantenint una actitud constructiva, solidària i responsable davant del compliment dels drets i obligacions cíviques.

6. Competència cultural i artística

Esta competència suposa conèixer, comprendre, apreciar i valorar críticament diferents manifestacions culturals i artístiques, utilitzar-les com a font d'enriquiment i considerar-les com a part del patrimoni dels pobles.

Apreciar el fet cultural en general, i el fet artístic en particular, porta implícit disposar d'aquelles habilitats i actituds que permeten accedir a les seues distintes manifestacions, així com habilitats de pensament, perceptives i comunicatives, sensibilitat i sentit estètic per a poder comprendre-les, valorar-les, emocionar-se i gaudir-les.

Esta competència implica posar en joc habilitats de pensament divergent i convergent, lloc que comporta reelaborar idees i sentiments propis i aliens; trobar fonts, i formes de comprensió i expressió; planificar, avaluar i ajustar els processos necessaris per a aconseguir uns resultats, ja siga en l'àmbit personal o acadèmic. Es tracta, per tant, d'una competència que facilita tant expressar-se i comunicar-se com percebre, comprendre i enriquir-se amb diferents realitats i produccions del món de l'art i de la cultura.

Requerix posar en funcionament la iniciativa, la imaginació i la creativitat per a expressar-se per mitjà de codis artístics i, en la mesura que les activitats culturals i artístiques suposen en moltes ocasions un treball col·lectiu, és necessari disposar d'habilitats de cooperació per a contribuir a la consecució d'un resultat final, i tindre consciència de la importància de recolzar i apreciar les iniciatives i contribucions alienes.

La competència artística incorpora així mateix el coneixement bàsic de les principals tècniques, recursos i convencions dels diferents llenguatges artístics, així com de les obres i manifestacions més destacades del patrimoni cultural. A més suposa identificar les relacions existents entre eixes

manifestacions i la societat -la mentalitat i les possibilitats tècniques de l'època con la persona o col·lectivitat que les crega. Açò significa també tindre consciència de l'evolució del pensament, dels corrents estètiques, les modes i els gustos, així com de la importància representativa, expressiva i comunicativa que els factors estètics han exercit i exercixen en la vida quotidiana de la persona i de les societats. Suposa igualment una actitud d'estima de la creativitat implícita en l'expressió d'idees, experiències o sentiments a través de diferents mitjans artístics, com la música, la literatura, les arts visuals i escèniques, o de les diferents formes que adquirixen les crides arts populars.

Exigix així mateix valorar la llibertat d'expressió, el dret a la diversitat cultural, la importància del diàleg intercultural i la realització d'experiències artístiques compartides.

En síntesi, el conjunt de destreses que configuren esta competència es referix tant a l'habilitat per a apreciar i disfrutar amb l'art i altres manifestacions culturals, com a aquelles relacionades amb el ocupació d'alguns recursos de l'expressió artística per a realitzar creacions pròpies; implica un coneixement bàsic de les distintes manifestacions culturals i artístiques, l'aplicació d'habilitats de pensament divergent i de treball en equip, una actitud oberta, respectuosa i crítica cap a la diversitat d'expressions artístiques i culturals, el desig i voluntat de cultivar la pròpia capacitat estètica i creadora, i un interès per participar en la vida cultural i per contribuir a la conservació del patrimoni cultural i artístic, tant de la pròpia comunitat, com d'altres comunitats.

7. Competència per a aprendre a aprendre

Aprendre a aprendre suposa disposar d'habilitats per a iniciar-se en l'aprenentatge i ser capaç de continuar aprenent de manera cada vegada més eficaç i autònoma d'acord amb els propis objectius i necessitats. Esta competència té dos dimensions fonamentals. D'una banda, l'adquisició de la consciència de les pròpies capacitats (intel·lectuals, emocionals, físiques), del procés i les estratègies necessàries per a desenvolupar, així com del que es pot fer per un mateix i del que es pot fer amb ajuda d'altres persones o recursos. D'altra banda, disposar d'un sentiment de competència personal, que redunda en la motivació, la confiança en un mateix i el gust per aprendre.

Significa ser conscient del que se sap i del que és necessari aprendre, de com s'aprén, i de com es gestionen i controlen de forma eficaç els processos d'aprenentatge, optimitzant-los i orientant-los a satisfer objectius personals.

Requerix conèixer les pròpies potencialitats i carències, traient profit de les primeres i tenint motivació i voluntat per a superar les segones des d'una expectativa d'èxit, augmentant progressivament la seguretat per a afrontar nous reptes de aprenentatge.

Per això, comporta tindre consciència d'aquelles capacitats que entren en joc en l'aprenentatge, com l'atenció, la concentració, la memòria, la comprensió i l'expressió lingüística o la motivació de èxit, entre altres, i obtindre un rendiment màxim i personalitzat de les mateixes amb l'ajuda de distintes estratègies i tècniques: d'estudi, d'observació i registre sistemàtic de fets i relacions, de treball cooperatiu i per projectes, de resolució de problemes, de planificació i organització de activitats i temps de forma efectiva, o del coneixement sobre els diferents recursos i fonts per a la selecció i tractament de la informació, inclosos els recursos tecnològics. Implica així mateix la curiositat de plantejar-se preguntes, identificar i manejar la diversitat de

despostes possibles davant d'una mateixa situació o problema utilitzant diverses estratègies i metodologies que permeten afrontar la presa de decisions, racional i críticament, amb la informació disponible.

Inclou, a més, habilitats per a obtenir informació -ja siga individualment o en col·laboració- i, molt especialment, per a transformar-la en coneixement propi, relacionant i integrant la nova informació amb els coneixements previs i amb la pròpia experiència personal i sabent aplicar els nous coneixements i capacitats en situacions semblants i contextos diversos.

Fa necessària també la perseverança en l'aprenentatge, des de la seua valoració com un element que enriqueix la vida personal i social i que és, per tant, mereixedor de l'esforç que requereix. Comporta ser capaç d'autoavaluar-se i autoregular-se, responsabilitat i compromís personal, saber administrar el esforç, acceptar els errors i aprendre de i amb els altres.

En síntesi, aprendre a aprendre implica la consciència, gestió i control de les pròpies capacitats i coneixements des d'un sentiment de competència o eficàcia personal, i inclou tant el pensament estratègic, com la capacitat de cooperar, d'autoavaluar-se, i el maneig eficient d'un conjunt de recursos i tècniques de treball intel·lectual, tot això es desenvolupa a través d'experiències de aprenentatge conscients i gratificants, tant individuals com col·lectives.

8. Autonomia i iniciativa personal

Esta competència es referix, d'una banda, a l'adquisició de la consciència i aplicació d'un conjunt de valors i actituds personals interrelacionades, com la responsabilitat, la perseverança, el coneixement de si mateix i l'autoestima, la creativitat, l'autocrítica, el control emocional, la capacitat de triar, de calcular riscos i d'afrontar els problemes, així com la capacitat de demorar la necessitat de satisfacció immediata, d'aprendre dels errors i d'assumir riscos.

D'altra banda, remet a la capacitat de triar amb criteri propi, d'imaginar projectes, i de portar avant les accions necessàries per a desenvolupar les opcions i plans personals -en el marc de projectes individuals o col·lectius- responsabilitzant-se d'ells, tant en l'àmbit personal, com social i laboral. Suposa poder transformar les idees en accions; és a dir, proposar-se objectius i planificar i dur a terme projectes. Requerix, per tant, poder reelaborar els plantejaments previs o elaborar noves idees, buscar solucions i portar-les a la pràctica. A més, analitzar possibilitats i limitacions, conèixer les fases de desenvolupament d'un projecte, planificar, prendre decisions, actuar, avaluar el que fa i autoavaluar-se, extraure conclusions i valorar les possibilitats de millora.

Exigix, per tot això, tindre una visió estratègica dels reptes i oportunitats que ajude a identificar i complir objectius i a mantindre la motivació per a aconseguir l'èxit en les tasques mampreses, amb una sana ambició personal, acadèmica i professional. Igualment ser capaç de posar en relació l'oferta acadèmica, laboral o d'oci disponible, amb les capacitats, desitjos i projectes personals.

A més, comporta una actitud positiva cap al canvi i la innovació que pressuposa flexibilitat de plantejaments, podent comprendre els dits canvis com a oportunitats, adaptar-se crítica i constructivament a ells, afrontar els

problemes i trobar solucions en cada un dels projectes vitals que es mamprenen. En la mesura que l'autonomia i iniciativa personal involucren sovint altres persones, esta competència obliga a disposar d'habilitats socials.

Una altra dimensió important d'esta competència, molt relacionada amb este vessant més social, està constituïda per aquelles habilitats i actituds relacionades amb el lideratge de projectes, que inclouen la confiança en un mateix, l'empatia, l'esperit de superació, les habilitats per al diàleg i la cooperació, l'organització de temps i tasques, la capacitat d'afirmar i defendre drets o la assumpció de riscos.

En síntesi, l'autonomia i la iniciativa personal suposen ser capaç d'imaginar, mamprendre, desenvolupar i avaluar accions o projectes individuals o col·lectius amb creativitat, confiança, responsabilitat i sentit crític.

ÀREES DE CONEIXEMENT

Les àrees que s'han de cursar en tots els cicles d'esta etapa són les següents:

a) Coneixement del medi natural, social i cultural

b) Educació artística

c) Educació física

d) Castellà: llengua i literatura

e) Valencià: llengua i literatura

f) Llengua estrangera

g) Matemàtiques